

Επίσκοπος Μελιτηνής Μάξιμος: Η Σιωπή κάτω από τη Στέγη

/ [Γνώμες](#)

Η Σιωπή κάτω από τη Στέγη

Γράφει ο [Μάξιμος Παφίλης, Επίσκοπος Μελιτηνής](#)

Ίσως κάποτε, χωρίς να το καταλάβεις, άγγιξες το σύμβολο της καρδιάς κάτω από ένα βίντεο, εκείνο το ανεπαίσθητο πάτημα του αντίχειρα, μικρό σαν ασήμαντη χειρονομία αλλά φορτισμένο σαν ομολογία πίστης. Ήταν ένα στιγμιότυπο ψηφιακού «θαύματος», ανεβασμένο από κάποιον ενάρετο άνθρωπο, με προθέσεις, στο χωνευτήρι των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Ένα οπτικοακουστικό υλικό που υποσχόταν το άρρητο, το άγγιγμα του Θεού, πιασμένο μέσα στο δίχτυ των προβολών. Δεν σκύβουμε πλέον, δεν δακρύζουμε, ούτε ανεβαίνουμε σε κάποιο όρος

προσευχής· μόνο καταναλώνουμε. Κρίνουμε, συγκινούμαστε, εγκρίνουμε, και πατάμε «μου αρέσει». Λες και η πίστη είναι δημόσια τοποθέτηση και το θαύμα, μια εμπορική εκδοχή της θείας πρόνοιας.

Όμως αλλού, μακριά από το τεχνολογικό ψέλλισμα των pixels της οθόνης μας, ένας στρατιώτης της Ρώμης, ένα στόμα βουτηγμένο στη σιωπή του καθήκοντος, πλησιάζει τον Ιησού χωρίς περηφάνια, άνευ τίτλων. Δεν φέρει μαζί του κάμερα ούτε συνοδεία, μονάχα την αγωνία του πατέρα. Δεν διαφημίζει το αίτημά του, ούτε ψάχνει να πιστοποιήσει την πεποίθησή του με έγγραφα και θαυματουργές φωτογραφίες. Αντιθέτως, νιώθει εντελώς ακατάλληλος και άξιος απόρριψης.

Αναγνωρίζει στον Χριστό κάτι που εμείς, στην εποχή της υπερπληροφόρησης και των θαυμάτων κατά παραγγελία, αρνούμαστε να δούμε: τη δύναμη του Λόγου ως απόλυτη αρχή. Όπως ο ίδιος δίνει μια διαταγή και ο υφιστάμενος υπακούει χωρίς αντιρρήσεις, έτσι και ο Ιησούς, δίχως να μετακινηθεί, δίχως να ακουμπήσει, μπορεί να ανατρέψει τη φθορά. Δύναται να διατάξει τον θάνατο επειδή ο λόγος Του δεν πηγάζει από φωνή, μα από εξουσία.

Κι έτσι, το θαύμα αποκαθίσταται στο πραγματικό του πρόσωπο· όχι ως «μαγικό επεισόδιο» για να συναρπάσει τους θεατές, αλλά ως ρωγμή στην αφήγηση της φθαρτότητας. Ο Θεός δεν εργάζεται για το κοινό· δεν ζητά εικονολήπτες ή διαφημιστές, ούτε σεναριογράφους της ευσέβειας. Εκείνοι που σπεύδουν να εκμεταλλευτούν το φως Του, βυθίζονται σ' ένα είδος πνευματικού ναρκισσισμού, μεταμφιεσμένου σε ζήλο. Αντί να δείχνουν προς Αυτόν, στρέφουν τον φακό στον εαυτό τους, σαν να δηλώνουν συμμετοχή σε διαγωνισμό θεοσέβειας.

Στην ουσία, μετατρέπουν το θαύμα σε θέαμα, και την ελπίδα σε επιχείρηση κοινής ωφέλειας. Φορούν τον μανδύα της αγιότητας με ύφος μάρτυρα και την αυταρέσκεια τηλεπαρουσιαστή. Νομίζουν πως υπηρετούν τον Θεό ενώ Τον καπηλεύονται – κι όλο αυτό το παραλήρημα προβολής, γελοιοποιεί το ιερό στα μάτια των δύσπιστων και πληγώνει τους γνωρίζοντες την πίστη ως έγκλημα μυστικό. Γιατί το θαύμα δεν αντέχει στη βιτρίνα: είναι γυμνό, λεπτό, φτιαγμένο να τρυπάει τη σιωπή, όχι να κατακτά τα «μου αρέσει».

Η πίστη, όπως την ενσάρκωσε ο εκατόνταρχος, δεν εκφράζεται με ομιλίες ούτε με θεολογικές αναλύσεις. Είναι πράξη σιωπηλή, σχεδόν ενοχική. Αναγνωρίζει, δεν διεκδικεί. Και καθώς η εξουσία του Χριστού ανατέλλει στον ορίζοντα της σκέψης του, αυτός ο αλλόθρησκος συντρίβει όλο το σύστημα αξιομισθίας. Δεν προτάσσει έργα, δεν υποβάλλει βιογραφικό πνευματικών κατορθωμάτων. Μονάχα ομολογεί την ανάγκη του. Τόσο απλά...

Ο Άγιος Θεοφύλακτος Βουλγαρίας σχολιάζει αυτήν τη θεολογική διαύγεια με τρόπο σχεδόν στρατηγικό: «Εἰ ἐγὼ... τοῖς ὑπ' ἐμὲ στρατιώταις ἐπιτάττω, σὺ πολλῶ μᾶλλον δύνασαι ἐπιτάττειν τῷ θανάτῳ καὶ ταῖς νόσοις».[1] Εδώ, ο Θεός αναγνωρίζεται ως Ἀρχων ὄχι του «θαύματος», αλλά της πραγματικότητας ως ἔχει. Οι ασθένειες, λέει, είναι στρατιῶτες Του – υποταγμένοι, διατεταγμένοι, εκτελούντες. Αυτό που για εμάς μοιάζει παράλογο, ασύλληπτο, εισβάλλει εδώ ως τάξη, ως νομοτελειακή δύναμη υποταγμένη στο στόμα του Χριστού.

Σε αυτή την ανατροπή καταρρέουν όλες οι τακτικές ευσέβειας, οι παρακλήσεις που μοιάζουν περισσότερο με προσφορές στον ουρανό – «κοίτα πόσο καλὸς ἴμουν». Διότι εδώ, το μόνο που ἔχει αξία είναι η παραδοχή της ανεπάρκειας. Και ο Χριστὸς ανταποκρίνεται ὄχι στην επίδοση, αλλά στη διάθεση του κενού. Και τότε, ἀπὸ το στόμα του Ἰησοῦ, δεν ἐκφέρεται μόνο ἔπαινος· προφέρεται και προειδοποίηση. Δεισδυτική, οδυνηρή, ἀπροκάλυπτη – ἓνα ξίφος που διαχωρίζει οἰκείους ἀπὸ ξένους, τοὺς υἱοὺς τῆς βασιλείας ἀπὸ τοὺς προσκεκλημένους «ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν» (Ματθ. 8, 11). Εκείνοι που νόμιζαν τον εαυτό τους κληρονόμο, ἐπειδὴ φέρουν τὰ σημάδια τῆς παράδοσης, τῆς ορθότητος, του νομικοῦ ἐντύπου τῆς πίστεως, «ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον» (Ματθ. 8, 12)· και δεν ὑπάρχει τίποτε πιο εὐγλωττο ἀπὸ τὴν εἰκόνα των δοντιῶν που τρίζουν στο ἀπόλυτο ἔξω.

Το αἰνίγμα, ἡ ἀπογύμνωση, ἡ καταγγελία δεν ἀπευθύνεται σε μὴ συγκεκριμένη γενιά Ἰουδαίων, ἀλλὰ στο διαρκές «εμεῖς» κάθε θρησκευτικοῦ σχήματος που ἐπαναπαύεται στὴν ιδέα τῆς ἐκλογῆς. Ὅχι τῆς πραγματικῆς, ἀλλὰ τῆς αυτοεκλογῆς: αὐτῆς που βασίζεται στὴ γλῶσσα, στὴν καταγωγή, στὴν παράδοση, στὴν ἀκεραιότητα τῆς ἐξωτερικῆς τάξης. Στον καθρέφτη αὐτοῦ του λόγου καθρεφτίζεται κάθε Ἐκκλησία που υποκαθιστᾷ τὸ ζωντανό με τὸ ἐπαναλαμβανόμενο, κάθε πιστός που μετατρέπει τὴ σωτηρία σε διαδικαστικὴ βεβαιότητα.

Πόσες φορές, πίσω από τα κηρύγματα, πίσω από τις λειτουργικές πομπές και τα εκκλησιαστικά αξιώματα, κρύβεται η πεποίθηση ότι ο Θεός ανήκει στους «δικούς μας»; Ότι Εκείνος χρωστάει σε εμάς επειδή τον τιμούμε, τάχα, με χείλη που ψάλλουν, ενώ η καρδιά μας σιγοσβήνει στην απάθεια; «Ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσί με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδιά αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ» (Ματθ. 15, 8· πρβλ. Ἠσ. 29, 13). Ο ὄχλος επευφημεί σήμερα. Κραδαίνει βάρδια με την ίδια ευκολία που αύριο θα υψώσει κραυγές κατάρας. Τόσο ελαφριά είναι τα χέρια μας· τόσο πρόχειρα ανταλλάσσουμε την αποδοχή με την απόρριψη. Ξεχνούμε πως είμαστε πνοή, χωμάτινοι· και λησμονούμε ότι ακόμη και η ανάσα αυτή είναι δανεική.

Το θαύμα, τελικά, συμβαίνει όχι όταν ο Ιησούς αγγίζει, αλλά όταν κάποιος του ανοίγει κενό. Το «ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ» δεν είναι χρονικό σημείο, αλλά υπαρξιακή ρωγμή: το άνοιγμα μιας εντός σιωπής, μέσα στην οποία ο Ιησούς θεραπεύει από απόσταση. Δεν απαιτείται έργο ούτε τελετουργία. Μονάχα η αναγνώριση της ανάγκης.

Εμείς, οι μεταμοντέρνοι υιοί της βασιλείας του Θεού, οι κατέχοντες τα δόγματα και τις εφαρμογές αγιολόγησης, που συλλέγουμε ρήσεις και ψηφιακές προφητείες σαν πνευματικό τρόπαιο – εμείς που αποθηκεύουμε θαύματα σε σελιδοδείκτες, ζούμε σαν να μπορεί το Πνεύμα το Άγιο να εγκιβωτιστεί σε αρχεία cloud· σαν να είναι ο Θεός ορατός μόνο αν γίνει διάσημος στο διαδίκτυο. Μα Εκείνος μένει έξω. Πνέει «ὅπου θέλει» (Ἰωάν. 3, 8).

Ο λόγος του εκατόνταρχου -λιτός, ακριβής, στρατιωτικός- χαράζει ακόμη το σκοτάδι σαν λάμψη που δεν δείχνει αλλά επιτελεί. Και ο Λόγος του Θεού, όταν μπει σ' έναν άνθρωπο, δεν αφήνει πίσω του οπτικά εφέ, ούτε ήχο· μόνο τη σιωπή. Αυτή την τρομακτική, πλήρη σιωπή μετά την αστραπή, όταν όλα έχουν ξαναγίνει απλά. Και ο κόσμος μοιάζει, επιτέλους, θεραπευμένος.

[1] [Θεοφύλακτος Αρχιεπίσκοπος Βουλγαρίας](#). *Τα Ευρισκόμενα Πάντα*. Ἐν *Patrologiae Cursus Completus: Series Graeca*. Ἐπιμέλεια Jacques-Paul Migne. Τόμος 123. Paris: J.-P. Migne, 1864, 220.